

INFORMATOR MUZEUM W GRUDZIĄDZU

lut

1962 r.

Muzeum w Grudziądzu, ul. Wodna 3/5, jest otwarte we wtorki, środy i piątki w godz.: 10—18, w czwartki i soboty: 10—15, w niedziele i święta: 14—18. W poniedziałki i dni poświęczone Muzeum

jest zamknięte. We wtorki wstęp bezpłatny. W pozostałe dni opłata wynosi: 1 zł, ulgowa 0,50 zł, a dla grup powyżej 10 osób — 0,25 zł od osoby.

WYSTAWY STAŁE

GALERIA WSPÓŁCZESNEGO MALARSTWA POMORSKIEGO

HISTORIA GRUDZIĄDZA W ZARYSIE

MALARSTWO POLSKIE PRZEŁOMU XIX I XX WIEKU

KULTURA MATERIALNA OKOLIC GRUDZIĄDZA

PRADZIEJE ZIEMI CHELMIŃSKIEJ

WYSTAWY CZASOWE

TORUŃSKA GRAFIKA ARTYSTYCZNA. Wystawa 54 prac ośmiu członków „Grupy Toruńskiej”, otwarta w gmachu Muzeum w dniu 27. I. br. z okazji wznowienia działalności ekspozycyjnej tej instytucji. Ekspozowany zestaw, znany już wielu ósrodkom w kraju i za granicą, obejmuje prace następujących autorów: Tymona Niesiołowskiego, Stanisława Borysowskiego, Barbary Narebskiej-Dębskiej, Izoldy, Józefa i Zygmunta Kotlarczyków, Teresy Jakubowskiej i Marii Wąsowskiej.

WYSTAWY RUCHOME

MALARSTWO WSPÓŁCZESNE. Ekspozycja ze zbiorów własnych Muzeum, urządzona w Klubie ZMS „Arabeska” w Grudziądzu (ul. Mikołaja z Ryńska). Jest to objazdowy zestaw dzieł współczesnego malarstwa polskiego, ze szczególnym uwzględnieniem plastyki pomorskiej.

WSPÓŁCZESNA GRAFIKA I RYSUNEK ARTYSTÓW POMORSKICH. Wystawa graficznych prac artystów pomorskich, zorganizowana ze zbiorów własnych Muzeum — w lokalu kawiarni „Stylowa” w Grudziądzu (ul. Mikołaja z Ryńska). Jest to wybór grafik i rysunków, wykonanych, różnymi technikami, m. in. akwaforty, akwatinty, mezzotinty, drzeworyty, rysunki piórem i patykami.

FOTOGRAFIKA JANA KIEPUSZEWSKIEGO. Ekspozycja otwarta w Klubie Szpitala Wojskowego w Grudziądzu. Składają się na nią prace znanego artysty-fotografika z Bydgoszczy: 6 bromów i 1 izohelia. Wśród wystawionych fotografów znajduje się jeden poświęcony Grudziądzowi — „Brama Wodna w Grudziądzu”.

CERAMIKA HUCULSKA. Wystawa — zorganizowana w Klubie Szpitala Wojskowego w Grudziądzu — obejmująca ceramikę huculską ze zbiorów naszego Muzeum. Składają się na nią 24 eksponaty huculskich wyrobów ceramicznych sprzed około 60 lat. Na uwagę zasługują wyroby Piotra Piszczaka z Pistynia, wykonane w latach 1904—1908, a wśród nich: dzban zdobiony roślinnym i geometrycznym ornamentem, talerz ze stylizowanymi figurami i malowanymi oraz — nieznanego artysty — dwukolorowy talerz z oryginalnym rozwinięciem motywu trójki.

SZTUKA INDII

Rola i znaczenie współczesnej twórczości artystycznej Indii nie sprawdziłaby może określenia tego kraju jako „wielkiego centrum” dzisiejszej sztuki. Natomiast historyczne znaczenie wspaniałego rozwoju sztuk pięknych na terenie dawnych Indii, a także doniosłość dokonujących się tam procesów m. in. również artystycznych uzasadnia w pełni omawianie w cyklu centr sztuki również i sztuki indyjskiej.

Bardzo wiele spośród najwybitniejszych dzieł sztuki dawnej posiada i dziś w pełni siłę wzbudzania wciąż odnawiającego się podziwu i zachwytu oglądających, a także siłę inspirowania dzisiejszych artystów w ich pracy. Stanowi to o wielkiej, wciąż żywotnej potędze pięciu tysięcy lat indyjskiej tradycji artystycznej. Ale przecieł istnieje i odmienne działanie tej tradycji. Ciężar jej może przyniatać artystów, krępować ich bardziej samodzielne poszukiwania, pozbawiać śmiałości. Potrafi ona również stanowić zasłone, utrudniająca ostre, odkrywcze spojrzenie na świat dzisiejszy. W rzeczywistości — takie zjawisko możemy zaobserwować we współczesnej sztuce indyjskiej.

Ta dwoistość znaczenia tradycji przejawia się w pytaniu, które staje przed wieloma dzisiejszymi artystami Indii — jak być artystą współczesnym, będąc jednocześnie spadkobiercą tak licznych pokoleń twórców, działających na tej ziemi? Albo inaczej — jak być indyjskim artystą nowoczesnym?

Czasy brytyjskiej hegemonii w Indii nie sprzyjały rozwojowi sztuk plastycznych i w ogólności kultury. Wiele z żywych dawniej nurtów sztuki wyschło, inne kontynuowały swój żywot ale skarlały, nie sięgające wyżyn dawniejszych osiągnięć. Kamieniarze kuli jeszcze posągi do odnawianych lub rzadziej — nowo wznoszonych świątyń. Malarze malowali jeszcze w XIX w. swoje dość już nieszczególne pod względem artystycznym miniatury. Wielka tradycja sztuki indyjskiej zdawała się jednak całkowicie wygasać.

Odrodzenie jej przyszło wraz z ruchem kulturalnym, który nazywamy „renesansem bengalskim”, choć rozprzerstrzenił się on wkrótce na cały obszar kraju. Był to żywy ruch, obejmujący wiele dziedzin kultury, ukształtowany w końcu XIX w. i związany z narastającymi prądami narodo-wyzwoleńczymi. Na terenie Bengalu wiązał się on w znacznej mierze z działalnością rodziny Tagore. Jest w pewnym sensie paradoksem, że w dziedzinie sztuk plastycznych jednym z głównych inicjatorów tego ruchu był Anglik — E. B. Havell, dyrektor szkoły artystycznej w Kalkucie i zaprzyśiężony entuzjasta dawnej sztuki indyjskiej.

Havell rozwinął w Kalkucie szeroką aktywność propagatorską za wskrzeszeniem wygasłej tradycji sztuki indyjskiej, a przede wszystkim malarstwa. Natychmiastowy odzew dla głoszonych przez siebie idei znalazł w uczniu kalkuckiej szkoły sztuk pięknych, który z czasem stał się jego najbliższym współpracownikiem i przyjacielem. Był nim Abanindranath Tagore. Abanindranath (1871—1951), pochodził z bogatej i wpływowej rodziny ziemiaństwa bengalskiego, w której zamłowanla artystyczne należały do tradycji. Ojciec jego był jednym z pierwszych uczniów kalkuckiej szkoły artystycznej, wujem jego był sławny pisarz i poeta Rabindranath Tagore, zaś starszy jego brat — Gaganendranath został podobnie jak on — malarzem. Rodzinny dom Tagore'ów w Kalkucie stanowił, szczególnie w latach przed I wojną światową, wielki salon kulturalny w najlepszym znaczeniu tego słowa. Królował w nim, oczywiście, Rabindranath Tagore, jeden z najbardziej utalentowanych ludzi tego wieku — prozak i poeta, dramatopisarz i aktor, kompozytor i wirtuoz, filozof i polityk.

Abanindranath Tagore rozwinął swą działalność artystyczną w oparciu o określone, z wielkim zapalem głoszone, zasady. Ich punktem wyjściowym było stwierdzenie odrębności sztuki indyjskiej od europejskich tradycji nauczanych w ówczesnych szkołach, podkreślanie jej „indyjskości”. By odrodzić sztukę w

kraju — głosił — trzeba odrzucić wpływy europejskie i sięgnąć do wielkich wzorów własnej sztuki, korzystając jednocześnie z doświadczeń innych krajów Wschodu. Tematy winno się czerpać z mitologii indyjskiej, literatury i historii, by przypominać świetność dawnych czasów. Odrzucić należy europejskie techniki malarskie a posługiwać tradycyjnymi, trzymając się zasad estetycznych, które streścił on w rozprawie „Sześć członów malarstwa”.

Sam Abanindranath stworzył w oparciu o te zasady malarstwo wdzięczne lecz sentymentalne, silnie przepojone pierwiastkiem literackim i — powiedzmy otwarcie — dość nudne. Nudne w swej narracyjnej gadatliwości i nudne w swym wyrazie formalnym. Mimo jednak ograniczeń jego twórczości artysta ten ma zapewnione miejsce w historii jako wskrzesiciel malarstwa indyjskiego i entuzjastyczny nauczyciel całego pokolenia malarzy. Uczniowie jego szczyli nauki swego mistrza po całym dosłownie terenie kraju od Himalajów do przylądka Komorin. Najwierniejszy z uczniów —

Jamini Roy — „Trzy kobiety”

Nandalal Bose, pozostał w Santiniketan, pierwszym indyjskim ze swego charakteru ośrodkiem kultury i sztuki, gdzie do dziś jest duchowym przywódcą nowych pokoleń.

Rychno jednak bengalska szkoła malarska zaczęła budzić sprzeciwy u młodszych malarzy. W jej ideologii artystycznej dostrzegali przejawy doktrynerstwa i swoisty prowincjonalizm. Nie każdemu też temperamentowi odpowiadał rzewny, omdlewająco-melancholijny styl, jaki się wytworzył. Już w łonie samej rodziny Tagore nie wszyscy byli zgodni z idealami Abanindranatha. Brat jego Gagandranath (1867—1938), rysownik i karykaturzysta, w malarstwie swym nie godził się ograniczać doświadczeń twórczych tylko do sztuki Wschodu. Fascynowały go nowatorskie poszukiwania artystów europejskich, a w szczególności francuskich kubistów. Trudno jego obrazy, stylizowane, o zgeometryzowanych formach, nazwać rzeczywiście kubistycznymi. Niemniej te nie pozabawione zalet malarskich dzieła nie dadzą się przyporządkować założeniom programowym szkoły bengalskiej.

Jednym z tych założeń — choć nie sformułowanymi słowami — było nie podejmowanie w malarstwie tematyki współczesnej. Świat mitów i legend powinien artyście wystarczać, skoro rzeczywistość aktualna była tak pełna nieszcześć. Jeśli więc zwracano oczy na jakieś strony współczesności, to tylko kierując je ku takim rezerwatom niezmiennych tradycji i pozornej bez troski, jakimi były osady szczepów prymitywnych.

Malował tak pojęte tematy ludowe Jamini Roy (ur. 1887), lecz przede wszystkim sięgnął on po ludowe wzory formalne sztuki Bengalii, Orisy czy bazarowych malarzy z Kalighat. Ten siedemdziesięcioletni artysta jest wciąż dziś w sztuce Indii świeżym i młodym fenomenem wielkiego talentu i bujnego temperamentu twórczego. Jest przy tym przekorny, przekorą, na jaką stać tylko jednostki bardzo wybitne. Niewielu dziś spotyka się malarzy, którzy by mówili, jak on, że „nie są artystami”. Jamini Roy uważa się bowiem za rzemieślnika, bezpośredniego następcę mistrzów ludowego malarstwa.

Również tematyce wiejskiej poświęciła swoją krótkotrwałą lecz błyskotliwą i bujną twórczość artystka znacznie młodszego pokolenia, Amrita Sher-Gil (1913—1941). Ona również nie podporządkowała się przyciasnym doktrynom szkoły bengalskiej, być może dlatego, że w naturalny sposób Ignęła do sztuki europejskiej, gdyż matka jej była Węgierką. Spędziwszy młodość w Europie, odbywszy studia w Paryżu, reprezentowała we współczesnej sztuce Indii element łączności między tymi kręgami kulturalnymi, nie zaś programowego rozdziału.

Najbardziej chyba zadziwiającym i najbardziej przekonującym zjawiskiem w indyjskim malarstwie współczesnym była twórczość wielkiego poety Rabindranatha Tagore (1861—1941). Ten światowej sławy pisarz, gdy już dobiegał siedemdziesiątki zdobył się na czyn, którym zaskoczył wszystkich — zaczął malować.

Zaczął, a było to pod koniec roku 1928, w sposób najosobliwszy w świecie. Wykreślając w czasie swej pracy poetyckiej poszczególne słowa i zwroty na rękopisach, bazgrząc po papierze, za-

czął z owych bazgrót tworzyć przedziwne rysunki. Powstawały figury zwierząt, potworów zrodzonych z przypadku i fantazji, profile ludzkich głów lub zgola nie nie przedstawiające układy kresek i plam. Zaczęło go to zaciekawiać, pasjonować i począł rysować i malować posługując się kolorowymi tuszami. Niektóre z jego obrazów są uderzająco piękne w swej kolorystyce, wyraziste w formie i mają siłę ekspresyjną przewyższającą bodaj niejedno z poetyckich dzieł Rabindranatha. Nade wszystko zaś — są absolutnie spontaniczne. Nie mieszczą się w ramach żadnego programu artystycznego, żadnej szkoły. Są tak głęboko osobiste, że będąc naturalnym przejawem sztuki współczesnej, jednocześnie posiadają niezaprzeczalnie odrębny, indyjski charakter.

W ten sposób, jeszcze i dziś — w dwa dziesiątki lat po śmierci wielkiego artysty — twórczość Rabindranatha Tagore stanowić może głęboko ludzką naukę dla wielu dzisiejszych artystów Indii, często uwikłanych w rozterki dylematu — jak być artystą współczesnym a zarazem artystą — indyjskim.

J. N. Adalja — „Wiejskie kobiety”

Mieszkańców Grudziądza zainteresować może fakt, iż mimo wielu tysięcy kilometrów, jakie dzielią Indię od Polski, istnieją już dziś konkretne przejawy kontaktów artystycznych między naszymi krajami. Otóż w ubiegłym roku wystawiali w kilku miastach Indii swoje obrazy i dzieła graficzne dwaj artyści

indyjscy, którzy pracowali m. in. w pobliskim Świeciu. Są to — Jibendra Kumar Sen oraz Jivanlal Narottamdas Adalja. Pan Adalja za jedną z prac opartych o motywy rysowane w Świeciu otrzymał nagrodę Stanu Gudżerat.

Andrzej Jakimowicz

Z NASZEGO MUZEUM

Po ukończeniu prac remontowych (v. Informator nr 1 (20), styczeń 1962) nastąpiło w dniu 27 stycznia br. wznowienie działalności grudziądzkiego Muzeum. Zainaugurowano je otwarciem wystawy Toruńskiej Grafiki Artystycznej, która obejmuje 54 prace ośmiu członków „Grupy Toruńskiej”: Stanisława Borysowskiego, Tymona Niesiołowskiego, Izolda, Józefa i Zygmunta Kotlarczyków, Barbary Narębskiej-Dębskiej, Teresy Jakubowskiej i Marii Wąsowskiej. Prace członków „Grupy Toruńskiej” były już ekspozycje w wielu miastach Polski oraz za granicą, zdobywając słowa uznania i pochlebne recenzje prasowe. Aktu otwarcia wystawy w Grudziądzu dokonał Sekretarz Prezydium MRN — Ob. Jerzy Ciszek. Przybyłych gości, wśród których znaleźli się również autorzy wystawionych grafik: dziekan prof. Stanisław Borysowski i Zygmunt Kotlarczyk, przywitał dyrektor Muzeum — mgr Zbigniew Czerski. Później uczestnicy zwiedzili wspomnianą wystawę jak i pozostałe sale ekspozycyjne w ich nowej szacie, w tym także nowe pomieszczenia w piwnicy, dokąd przeniesiono stałą ekspozycję archeologiczną. Uroczystość zakończyła się tradycyjną lampką wina i odczytaniem telegramów gratulacyjnych, które nadesłali m. in.

Kierownik Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku i Zarząd Oddziału ZPAP w Toruniu. Za wszystkie nadesłane telegramy gratulacyjne wyrażamy serdeczne podziękowanie.

W związku z omawianą ekspozycją Toruńskiej Grafiki Artystycznej wydany został przez Muzeum w Grudziądzu katalog wystawy, opracowany przez mgr Zbigniewa Czerskiego. Wydawnictwo składa się ze wstępu, omawiającego dotychczasowe osiągnięcia artystyczne „Grupy Toruńskiej” i aktualną wystawę grafik ośmiu jej członków, z notek biograficznych artystów ekspozycyjnych na wystawie oraz 10 reprodukcji grafik. Zajęcia do klisz reprodukowanych prac wykonał Jan Kiepuszewski. Nakład 200 egzemplarzy, cena 2 zł.

Dnia 19. I. br. wygłoszona została w gmachu Muzeum dalsza prelekcja z cyklu „Światowe centra sztuki współczesnej”. Tematem odczytu była współczesna sztuka Włoch, o której mówił przybyły z Warszawy mgr Ryszard Stanisławski, historyk i krytyk sztuki współczesnej, organizator szeregu wystaw sztuki polskiej za granicą. Prelekcję ilustrowały liczne przeźroczka. (M. T.)

NOWINKI MUZEALNE

ZE ŚWIATA

25-LECIE MUZEUM IM. T. KOŚCIUSZKI W SOLURZE. W Solurze (Szwajcaria) obchodzone uroczyste 25 rocznicę założenia Muzeum im. Tadeusza Kościuszki. W miejscowości tej T. Kościuszko spędził ostatnie cztery lata swego życia i tam zredagował akt notarialny, uwalniający chłopów w jego majątnościach od pańszczyzny.

WYSTAWA POLSKIEJ SZTUKI LUDOWEJ W MELBOURNE. Dużym powo-

dzeniem cieszy się w Melbourne (Australia) otwarta niedawno w gmachu tamtejszego uniwersytetu wystawa polskiej sztuki ludowej i przemysłu artystycznego. Wystawę zorganizowało Towarzystwo Wiedzy o Polsce.

KSIĄŻKA POLSKA NA WYSTAWIE W RYDZE. W stolicy Łotewskiej SRR — Rydze uruchomiono ekspozycję książki polskiej. „Ars Polona” nadesłana na wystawę przeszło 5 tys. tomów zarówno ut-

worów współczesnych jak i dzieł naszej klasyki. Wszystkie książki przeznaczone są do sprzedaży. Szczególnym powodzeniem cieszą się powieści Sienkiewicza, Prusa, Orzeszkowej i Mickiewicza.

EKSPOZYCJA W HANOI. W stolicy Demokratycznej Republiki Wietnamu nastąpiło uroczyste otwarcie wystawy pt. „Polski ruch rewolucyjny w sztuce”, zorganizowanej przez Muzeum Polskiego Ruchu Rewolucyjnego w Warszawie. Przed otwarciem wystawy odbyła się w Hanoi konferencja prasowa dla przedstawicieli radia i prasy wietnamskiej, na której komisarz wystawy zapoznał zebranych z eksponatami i udzielił odpowiedzi na liczne pytania.

CHOPINIANA. W Bibliotece Publicznej w Toronto (Kanada) czynna jest Wystawa Dzieł Fryderyka Chopina. Pokazano na niej — wypożyczone ze zbiorów amerykańskich i europejskich — pierw-

o druków utworów Chopina i dzieł o wielkim muzyku, fotokopie rękopisów, portrety i pamiątki. Wystawę zorganizował Kanadyjski Oddział Polskiego Instytutu Naukowego w Ameryce; obejrzała ją już Polonia w Montrealu, Quebec i Ottawie.

WYSTAWA W PRADZE POŚWIĘCONA PPR. W Polskim Ośrodku Kulturalnym w Pradze otwarto wystawę zdjęć i dokumentów dotyczących Polskiej Partii Robotniczej — w 20-lecie jej działalności. Wystawę otworzył ambasador PRL w Pradze — Franciszek Mazur.

BRAQUE W LURWIE. Pierwszym żyjącym malarzem, którego obrazy wystawione są w Muzeum Luwru, jest Georges Braque. Twórczość Braqu'a reprezentuje 50 płócien — od kubizmu po dzień dzisiejszy. Ponadto w jednej z sal Luwru urządzona została „Pracownia Georges Braque'a”, będąca wierną kopią jego prawdziwej pracowni.

Z KRAJU

WYSTAWA — OSKARŻENIE. W związku z 17 rocznicą wyzwolenia obozu zagłady w Oświęcimiu urządzona została w Warszawie ekspozycja poświęcona życiu kobiet i dzieci w tym obozie, zatytułowana „Kobieta i dziecko w Oświęcimiu”. Wystawa oparta jest na dokumentalnych zdjęciach, wykonanych z narażeniem życia przez samych więźniów obozu, na zdjęciach robionych przez SS-manów podczas masowych akcji eksterminacyjnych oraz na zdjęciach radzieckich wojsk, które wyzwalały obóz. Zebrane materiały stanowią jeden wielki akt oskarżenia przeciwko hitlerowskiemu ludobójcom.

NOWOCZESNE MALARSTWO KANADYJSKIE. W salach Muzeum Narodowego w Warszawie otwarto uroczyste wystawę współczesnego malarstwa kanadyjskiego. Obejmuje ona 60 dzieł średniego i młodego pokolenia artystów kanadyjskich, powstałych w okresie ostatnich kilku lat. Wystawa jest więc przeglądem najnowszych osiągnięć współczesnego malarstwa kanadyjskiego.

OTWARCIE WYSTAWY RZEŻBY I GRAFIKI NRD. Krakowskie Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych zorganizowało wystawę rzeźby i grafiki NRD, nadaną przez Deutsche Akademie der Künste w Berlinie. Wystawa obrazuje dorobek

współczesnych artystów niemieckich w zakresie rzeźby i grafiki i jest okazją do konfrontacji z polską sztuką współczesną.

POKAZ SREBER BRYTYJSKICH. W Muzeum Narodowym w Warszawie urządzono pokaz sreber brytyjskich ze zbiorów Ambasady Wielkiej Brytanii w Warszawie oraz zbiorów prywatnych J. E. Sir George L. Clutton'a — ambasadora Wielkiej Brytanii.

MUZEUM RUCHU ROBOTNICZEGO WIELKOPOLSKI. W Poznaniu otwarte zostało Muzeum Ruchu Robotniczego Wielkopolski im. Marcina Kasprzaka. Mieści się ono w zabytkowym odwachu na Starym Rynku i gromadzi wszystkie dokumenty i pamiątki ruchu robotniczego Wielkopolski. Muzeum zostało uruchomione w ramach obchodów 20-lecia PPR.

„LENIN A POLSKA”. Pod takim tytułem zorganizowany został ogólnopolski konkurs na prace malarskie i graficzne, którego inicjatorem było Muzeum Lenina w Warszawie i ZPAP. Ostatnio w salonie ZPAP (galeria MDM) w Warszawie otwarto wystawę prac nadesłanych na konkurs.

OKRĘGOWA WYSTAWA PLASTYKI W ŁODZI. W Łodzi czynna jest obecnie XVI doroczna Wystawa Okręgowa ZPAP. Obejmuje ona 159 prac 104 artystów,

a w tym: 80 obrazów olejnych, 15 rzeźb i 54 grafiki. W grafice nad technikami szlachetnymi przeważają monotypie i tu-

sze. Wśród obrazów olejnych jest sporo pejzaży miejskich, a w rzeźbie przeważają portrety wykonane w gipsie.

Z POMORZA

JUBILEUSZ PROF. STANISŁAWA BORYSOWSKIEGO. Znany w Polsce i za granicą artysta, pedagog, wychowawca, profesor Wydziału Sztuk Pięknych UMK w Toruniu i dziekan Wydziału Malarstwa PWSSP w Gdańsku — Stanisław Borysowski obchodził niedawno 30-lecie pracy twórczej. Z okazji jubileuszu otwarta została w salonie wystawowym CBWA w Toruniu wystawa malarstwa i grafiki Stanisława Borysowskiego, będąca przeglądem jego dorobku artystycznego i obejmująca także najnowsze prace artysty.

DZIAŁALNOŚĆ PPR NA POMORZU. W Bibliotece Uniwersyteckiej w Toruniu otwarto wystawę pt. „Działalność PPR w woj. bydgoskim”. Zgromadziła ona dokumenty, fotokopie, oryginalne protokoły oraz odezwy, dotyczące działalności PPR w latach 1942—48. Wystawa obrazuje także tradycje walk rewolucyjnych KPP w Toruniu i Włocławku oraz przypomina o walkach Gwardii Ludowej z hitlerowskim okupantem na terenie powiatów: Rypin i Lipno.

MUZEUM PRZYRODNICZE W TORUNIU. W środowisku toruńskim powzięto decyzję utworzenia z bogatych zbiorów przyrodniczych, jakimi dysponują pracownie naukowe toruńskiej uczelni, osobnego Muzeum Przyrodniczego. Odbyło się już w tej sprawie kilka posiedzeń, a obecnie ustala się skład społecznego komitetu organizacyjnego. Na siedzibę nowego muzeum proponuje się zabytkowy budynek przy ul. Łaziennej.

WYSTAWA W POMORSKIM DOMU SZTUKI. W Salonie CBWA w Bydgoszczy uruchomiono wystawę nagrodzonych i wyróżnionych projektów na gmach teatru muzycznego i dramatycznego w Bydgoszczy. Organizatorami ekspozycji są: Stowarzyszenie Architektów Polskich, Prezydium MRN w Bydgoszczy i CBWA.

AKWARELE TIBORA CSORBY. Muzeum Kujawskie we Włocławku zorganizowało — z okazji obchodów 20-lecia PPR — wystawę akwarel Tibora CSORBY pt. „Lenin w Polsce”. Interesująca wystawa wywołuje duże zainteresowanie.

RYSUNKI JANA STĘPIENIA. W Małym Salonie Sztuki w Bydgoszczy czynna jest wystawa rysunków Jana Stępienia. Organizatorami ekspozycji prac znającego artysty z Włocławka są: Towarzystwo Przyjaciół Sztuki i ZPAP w Bydgoszczy.

WYSTAWY W CHEŁMNIE. Powiatowy Dom Kultury w Chełmnie, wspólnie z Muzeum w Toruniu i Filharmonią Pomorską, organizuje wystawy połączone z prelekcjami. Ostatnio czynne były wystawy: rozwój drzeworytu w Polsce oraz malarstwo współczesne.

XX LAT PPR. W salach Muzeum Mazurskiego w Olsztynie została zorganizowana, przy współudziale Komitetu Wojewódzkiego PZPR, ekspozycja pod nazwą „PPR na Warmii i Mazurach 1945—1948”. Wystawa ta jest jednym z punktów programu uroczystości z okazji 20-lecia PPR.

ZBIÓR TKANIN ZABYTKOWYCH. W Muzeum Pomorskim w Gdańsku nastąpiło uroczyste otwarcie wystawy gdańskiego zbioru tkanin zabytkowych, przekazanych Polsce przez rząd Niemieckiej Republiki Demokratycznej. Kolekcja gdańska uchodzi za jeden z najwspanialszych zbiorów tego typu na świecie. Obejmuje ona 189 tkanin z XIV—XVI wieku. Są to przede wszystkim średnio-wieczne szaty liturgiczne, brokaty, jedwabie i aksamity oraz inne wyroby gdańskich artystów.

(bos)

WYDAWNICTWA NADEŚLANE

Blachnio J., Kowalski M. — Zarys dziejów Gabinetu Numizmatycznego Muzeum w Grudziądzu; odbitka z „Wiadomości Numizmatycznych”, R. V, z. 1(15) 1961 r., str. 60—62 (dar autorów).

Chrońmy zabytki historyczne powiatu rypińskiego; Rypin 1960 (dar Państwowego Archiwum Powiatowego w Grudziądzu).

Cieślak Edmund — Walki ustrojowe w Gdańsku i Toruniu oraz w niektórych miastach hanzeatyckich; Gdańsk 1960 (dar Biblioteki Gdańskiej PAN).

IV Wystawa „Grupy Toruńskiej” — malarstwo, grafika, rzeźba; składanka katalog; Toruń—Bydgoszcz 1961 (dar CBWA — Oddział w Bydgoszczy).

Grabowski Józef — Tkanina ludowa, odb. z „Tkaniny polskiej”, Warszawa 1959 (dar Stowarzyszenia Historyków Sztuki w Warszawie).

Klonowski Franciszek — Park etnograficzny w Olsztynku; Olsztyn 1961 (dar Muzeum Mazurskiego w Olsztynie).

Koniusz Janusz — Taddeo Polacco z Zielonej Góry; Zielona Góra 1960 (dar Muzeum Okręgowego w Zielonej Górze).

Lęga Władysław — Okolice Świecia. Materiały etnograficzne; Gdańsk 1960 (dar Biblioteki Gdańskiej PAN).

Malarstwo — Hieronim Skurpiski; składanka-katalog; Olsztyn, b. r. (dar j. w.).

Paprocki Bogusław — Zamki pokrzyżackie, biskupie i kapitulne województwa olsztyńskiego; Olsztyn 1961 (dar j. w.).

Prace i Materiały Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi. Łódź 1961 (dar Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi).

Rocznik Lubuski, tom I—II, Zielona Góra 1959, 1960 (dar Muzeum Okręgowego w Zielonej Górze).

Rysunki, akwarele, grafika. składanka-katalog; Bydgoszcz 1948 (dar CBWA — Oddział w Bydgoszczy).

Skarby sztuki meksykańskiej od czasów prekolumbijskich do naszych dni; katalog; Warszawa 1961 (dar Muzeum Narodowego w Warszawie).

Wajsbrot Tamara — Literatura o Warmii i Mazurach 1945—1960; Olsztyn 1960 (dar Muzeum Mazurskiego w Olsztynie).

Wakar W., Wolski B. — Sześć wieków Olsztyna; Olsztyn 1956 (dar j. w.).

Wystawa grupy czterech młodych artystów toruńskich; składanka-katalog; Bydgoszcz 1957 (dar CBWA — Oddział w Bydgoszczy).

Wystawa rzeźb St. R. Lewandowskiego; składanka-katalog; Warszawa 1960 (dar ppika M. Kowalskiego z Warszawy).

Wydawca: Muzeum w Grudziądzu, ul. Wodna 3/5, tel. 31-39.
Redaguje Kolegium; Nakład 500 egzemplarzy.